

Pjäsförfattaren Adriana Savin och violinisten Gaianeh Pilossian. Foto: Henrik Dahl.

FLAMMANKULTUR
19 OKTOBER, 2023

Mitt i solarplexus

Victoria Rixer

Dramat gör det omöjligt att väja parallellerna till nutidens politiska glidning i riktning mot öppen fascism.

Det är en septembereftermiddag år 2023, regeringen har aviserat att asylsökande framgent inte ska få vistas ute i samhället utan i stället föras till "mottagningscentrum". Det är den nya tiden, det är "fokus på återvandring", det är så här nu. Jag sitter i foajén på Teater Tribunalen och väntar på att dörrarna till scenrummet ska öppnas tillsammans med en skara högljudda ungdomar ur föreställningen Pappan, pogromen och parallellens målgrupp, niondeklassare och gymnasieelever. En tonårspojke klinkar trevande fram en melodi på ett piano som står i foajén jämte en soffgrupp som inbjuder till häng, är det Tupacs *Changes*? I en korg ligger Hédi Frieds bok *Frågor jag fått om*

Förintelsen som delas ut gratis, en generositet som möjliggjorts genom ett samarbete med förlaget Natur & Kultur, som finns bland supportrarna jämte aktörer som ABF, Region Stockholm, Kulturrådet och Asylum Arts. Kaffet kostar tio spann, det är för jävla fint alltihop.

Innan påminnelsen om att vi ska stänga av våra mobiltelefoner, hinner jag läsa ett meddelande som har trillat in i min inkorg. "Blixt-demonstration i Märsta", står det. Omflyttningar i förvaret pågår, det ser ut som om det planeras för en grupp-deportation till Bagdad. "Vakthållning utanför under natten och morgonen, skriv till mig om du kan vara med."

E nsemblen ger en historielektion som gör det omöjligt att väja parallellerna mellan dåtidens och nutidens politiska glidning i riktning mot öppen fascism.

Pappan, pogromen och parallellen tar sin början i ett 1920-tal där nazismen är på frammarsch. Berättelsen om hur Rumänien förvandlas från ett land med vanliga om än problematiska fördomar till en stat med folkmord på agendan, gestaltas

brutalt och ömsint av de tre skådespelarna Adriana Savin, Peter Perski och Gaianeh Pilossian. Till sin hjälp har de en ensam fiol och en sparsmakad scenografi, bestående av ett antal gråmålade skärmar som med enkla handgrepp förvandlas till nya scenbilder. Ett sovrum blir en mur, en restaurang omvandlas ett godståg på väg till ett arbets- och förintelseläger. En personlig berättelse om en vuxen dotters sökande efter en älskad pappas och släkts öde flätas samman med utdrag ur Mihail Sebastians Dagbok 1935-1944.

På det sättet ger ensemblen en historielektion som gör det omöjligt att väja parallellerna mellan dåtidens och nutidens politiska glidning i riktning mot öppen fascism. Föreställningen träffar helt rätt i tiden, mitt i solarplexus. Hur är det att leva i ett samhälle som hatar en? Vad innebär det att vara ättling till människor som överlevt enbart för att någon modig själ låtit bli att lyda regeringens angiverilagar? Vilka strategier kan omförhandla en politisk diskurs i vilken vissa grupper – judar, muslimer, bidragsfuskare, kriminella, godhetsknarkare, tiggare, klimatterrorister, flyktingar – buntas ihop

och görs till de andra, en grupp skild från oss, värd att behandlas annorlunda, sämre (ut med dem bara, låt oss till varje pris slippa se dem!).

Sådana frågor väcker föreställningen. På tankeplanket i foajén, under rubriken "Vad tänker du på?", har någon skrivit "Förvar". En annan "Nästan som i dag". Jag tänker: Ska jag åka till Märsta nu? Nej, jag gör inte det, jag gör mitt jobb, jag skriver en teaterrecension, går och handlar, lagar mat åt mitt barn. På natten sover jag gott i min säng. Och på morgonen är nyheten ute: ett trettiotal personer har mot sin vilja deporterats till Irak, däribland en 18-årig flicka, hennes svårt sjuka mamma och en 22-årig kurd som bott i Sverige sedan han var 13 år. Jag skriver till min kamrat och frågar om hon vill berätta vad som hände. "Vi var där hela natten", svarar hon, men vi var för få och oorganiserade. I dag är det sorg, men nästa gång kommer vi kanske vara fler.